

DOI: 10.17242/MVvK_35.11

**JELENTÉS A GÖNYŰ – SZOB KÖZTI DUNA-SZAKASZ (1791 – 1708 fkm)
2017. AUGUSZTUS – 2018. ÁPRILIS IDŐSZAKÁNAK VÍZIMADÁR
FELMÉRÉSEIRŐL**

REPORT ON THE WATERBIRD CENSUSES OF THE DANUBE RIVER BETWEEN
GÖNYŰ AND SZOB (River kms 1791–1708) DURING THE PERIOD AUGUST 2017
AND APRIL 2018.

Faragó Sándor

Magyar Vízivad Kutató Csoport, Soproni Egyetem, Vadgazdálkodási és Vadbiológiai Intézet
Hungarian Waterfowl Research Group, Institute of Wildlife Management and Wildlife Biology,
University of Sopron, H-9400 Sopron, Bajcsy-Zsilinszky u. 4., Hungary

1. BEVEZETÉS

Jelen dolgozat a Magyar Vízivad Monitoring (MVvM) megfigyelési egységeként nyilvántartott Gönyű és Szob közötti Duna szakasza valamennyi vízimadár-fajjal kibővített számlálásainak eredményeiről a **36. vizsgálati időszak** alapján ad jelentést (részletes előzmény 30 éves összefoglalóját lásd FARAGÓ, 2016a, a megelőző 5 (31-35.) idényét FARAGÓ 2015a, 2015b, 2016b, 2016c és 2017 közleményeiben).

2. ANYAG ÉS MÓDSZER

A megfigyeléseket – a vizsgálatok 1982-es megindulása óta standardizált módon (FARAGÓ, 1996, 1997) – 2017 augusztusa és 2018 áprilisa között, havonta egy alkalommal az Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság Atlasz–II. hajójáról végeztük. A korábbi tapasztalatoknak megfelelően, nem folytattunk megfigyelést május, június és július hónapokban. A megfigyelések száma a szezonban így hagyományosan **9** nap volt (kora őszi aspektus: **2017.** augusztus 30., szeptember 27. – 2 nap; őszi aspektus: október 25., november 21. – 2 nap; téli aspektus: december 19., **2018.** január 24., február 21. – 3 nap; tavaszi aspektus: március 20., április. 18 – alkalmazkodva a hajó kitézési munkájához.

A számlálások eredményeit a 83 folyamkilométerre vonatkoztatva fajonként összesen, illetve 5 folyamkilométerre, mint sűrűségegységre vonatkoztatva adjuk meg.

A vízimadár állomány mennyiségét és fajösszetételét meghatározza a vízállás, ennek megfelelően megadjuk a vizsgált szakasz három vízmércéjén (Gönyű, Komárom és Esztergom) a megfigyelési napokon feljegyzett vízállás adatokat (**1. táblázat**).

1. táblázat: Vízállások napi adatai a gönyői, komáromi és esztergomi vízmércéknél (2017/2018) a megfigyelési napokon

Table 1: Daily data of water levels at the Gönyű, Komárom and Esztergom water gauges (2017/2018) on the observation days

Település Settlement	2017. aug. 30.	2017. szept. 27.	2017. okt. 25.	2017. nov. 21.	2017. dec. 19.	2018. jan. 24.	2018. febr. 21.	2018. márc. 20.	2018. ápril. 18.
Gönyű	77	142	71	101	127	269	128	113	198
Komárom	144	206	118	170	190	319	196	196	192
Esztergom	123	188	82	151	182	298	177	192	226

3. EREDMÉNYEK

A számlálások eredményeit és a számított sűrűségértékeket az **2. és 3. táblázat** mutatja.

2. táblázat: A vízimadár számlálások eredményei (példány) a Duna Gönyű – Szob közti 83 km-es folyam-szakaszon a 2017/2018-as szezonban

Table 2: Results of waterbird censuses (number of birds) of 83 km long Danube section between Gönyű and Szob in the season 2017/2018

Faj Species	2017. aug. 30.	2017 szept. 27.	2017. okt. 25.	2017. nov. 21.	2017. dec. 19.	2018. jan. 24.	2018. febr. 21.	2018. márc. 20.	2018. ápr. 18.
<i>Cygnus olor</i>	0	5	6	6	2	5	0	2	6
<i>Anser anser</i>	0	0	0	0	13	0	0	559	0
<i>Clangula hyemalis</i>	0	0	0	0	0	0	2	0	0
<i>Melanitta fusca</i>	0	0	0	0	0	2	0	2	0
<i>Melanitta nigra</i>	0	0	0	5	0	0	0	0	0
<i>Bucephala clangula</i>	0	0	0	52	118	252	304	140	0
<i>Mergus merganser</i>	0	0	0	0	4	1	4	0	0
<i>Mergus merganser</i>	0	0	27	12	34	12	89	11	0
<i>Aythya ferina</i>	0	0	0	9	0	0	0	14	0
<i>Aythya fuligula</i>	0	0	86	53	37	43	75	68	0
<i>Mareca penelope</i>	0	0	0	0	0	0	0	18	0
<i>Anas platyrhynchos</i>	242	268	720	1314	2599	1727	837	143	19
<i>Anas crecca</i>	0	0	0	22	0	0	8	0	0
<i>Podiceps cristatus</i>	0	0	0	1	0	2	1	0	0
<i>Ardea cinerea</i>	31	8	18	2	4	1	4	41	6
<i>Ardea alba</i>	6	13	18	3	12	3	13	4	0
<i>Egretta garzetta</i>	1	2	0	0	0	0	0	0	0
<i>Phalacrocorax carbo</i>	149	143	640	254	430	288	592	1158	805
<i>Haliaeetus albicilla</i>	0	2	5	6	2	3	0	0	0
<i>Larus canus</i>	21	0	9	2	551	117	42	15	0
<i>Larus michahellis</i>	67	49	53	44	268	99	238	198	2
<i>Croicocephalus ridibundus</i>	237	56	53	332	426	146	651	482	1
<i>Aquila heliaca</i>	0	0	0	0	0	0	0	1	1
<i>Sterna hirundo</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	6
Egyedszám – Number	754	546	1635	2117	4500	2701	2860	2856	846
Fajszám – Species richness	8	9	11	16	14	15	14	16	8
Shannon –H diverzitás – diversity	1,542	1,385	1,339	1,278	1,414	1,294	1,8	1,747	0,268
Kiegyenlítettség – Equitability	0,742	0,630	0,559	0,461	0,536	0,478	0,682	0,630	0,129

A legnagyobb példányszámot (n=4500) decemberben rögzítettük, míg a legkevesebb madarat szeptemberben (n=546) számláltunk. Előbbi esetben a teletésre érkező madarakkal dúsult fel a folyó – igaz szerényebb mértékben –, utóbbiban tulajdonképpen csak azt itt fészkelőket lehet látni.

A megfigyelt *fajszám* novemberben és márciusban (tehát vonuláskor) volt a legmagasabb (16 faj), augusztusban és áprilisban pedig csak 8-8 fajt láttunk. A 9 észlelés során egyébként **24 fajt** figyelhettünk meg.

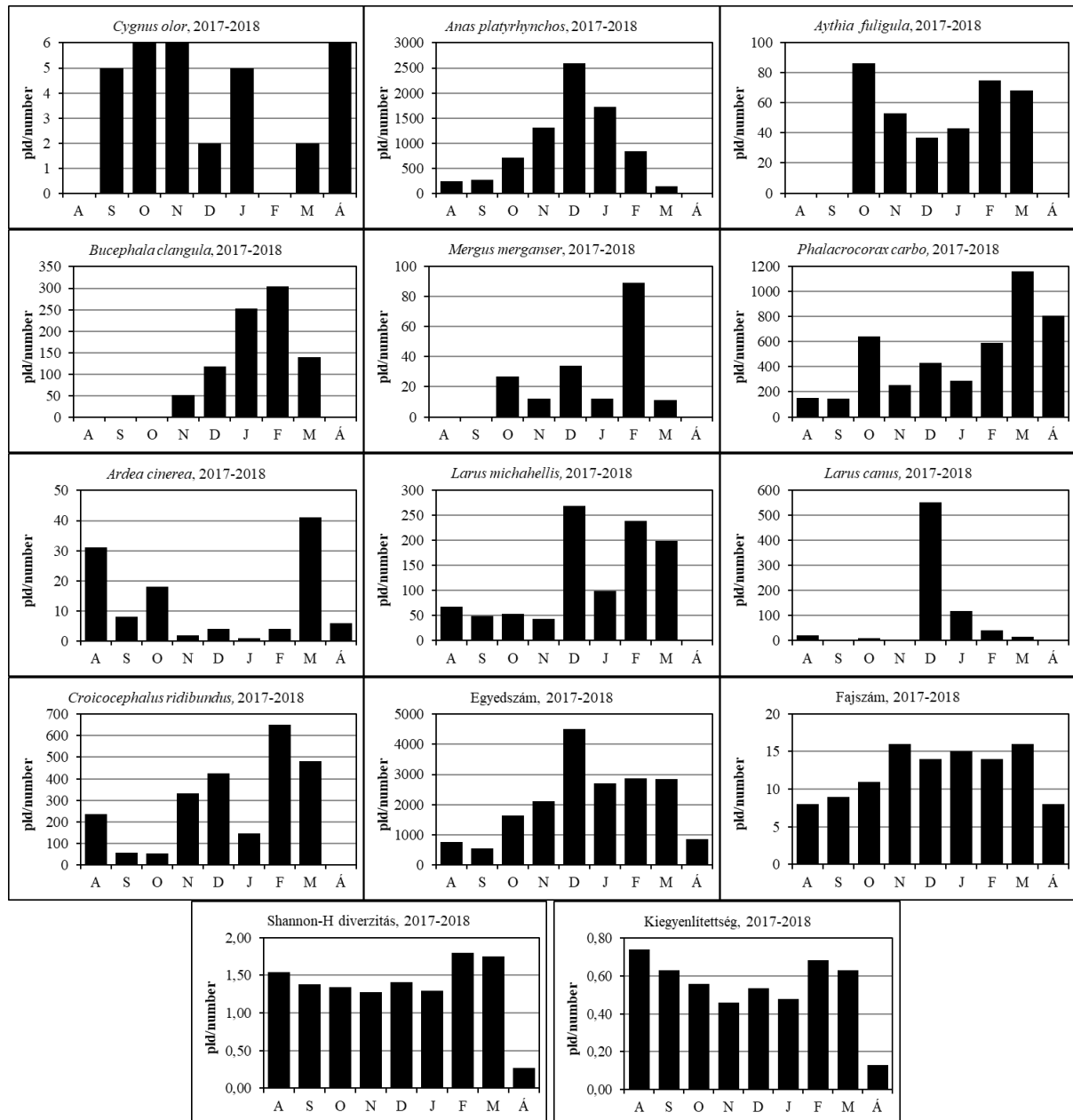
3. táblázat: A vízimadár számlálások eredményei (sűrűség – példány/5 fkm) a Duna Gönyű – Szob közti 83 km-es folyam-szakaszon a 2017/2018-as szezonban

Table 3: Results of waterbird censuses (density – number/5 km) of 83 km long Danube section between Gönyű and Szob in the season 2017/2018

Faj Species	2017. aug. 30.	2017 szept. 27.	2017. okt. 25.	2017. nov. 21.	2017. dec. 19.	2018. jan. 24.	2018. febr. 21.	2018. márc. 20.	2018. ápr. 18.
<i>Cygnus olor</i>	0,00	0,30	0,36	0,36	0,12	0,30	0,00	0,12	0,36
<i>Anser anser</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,78	0,00	0,00	33,67	0,00
<i>Clangula hyemalis</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,00
<i>Melanitta fusca</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,12	0,00
<i>Melanitta nigra</i>	0,00	0,00	0,00	0,30	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Bucephala clangula</i>	0,00	0,00	0,00	3,13	7,11	15,18	18,31	8,43	0,00
<i>Mergellus albellus</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,24	0,06	0,24	0,00	0,00
<i>Mergus merganser</i>	0,00	0,00	1,63	0,72	2,05	0,72	5,36	0,66	0,00
<i>Aythya ferina</i>	0,00	0,00	0,00	0,54	0,00	0,00	0,00	0,84	0,00
<i>Aythya fuligula</i>	0,00	0,00	5,18	3,19	2,23	2,59	4,52	4,10	0,00
<i>Mareca penelope</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,08	0,00
<i>Anas platyrhynchos</i>	14,58	16,14	43,37	79,16	156,57	104,04	50,42	8,61	1,14
<i>Anas crecca</i>	0,00	0,00	0,00	1,33	0,00	0,00	0,48	0,00	0,00
<i>Podiceps cristatus</i>	0,00	0,00	0,00	0,06	0,00	0,12	0,06	0,00	0,00
<i>Ardea cinerea</i>	1,87	0,48	1,08	0,12	0,24	0,06	0,24	2,47	0,36
<i>Ardea alba</i>	0,36	0,78	1,08	0,18	0,72	0,18	0,78	0,24	0,00
<i>Egretta garzetta</i>	0,06	0,12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Phalacrocorax carbo</i>	8,98	8,61	38,55	15,30	25,90	17,35	35,66	69,76	48,49
<i>Haliaeetus albicilla</i>	0,00	0,12	0,30	0,36	0,12	0,18	0,00	0,00	0,00
<i>Larus canus</i>	1,27	0,00	0,54	0,12	33,19	7,05	2,53	0,90	0,00
<i>Larus michahellis</i>	4,04	2,95	3,19	2,65	16,14	5,96	14,34	11,93	0,12
<i>Croicocephalus ridibundus</i>	14,28	3,37	3,19	20,00	25,66	8,80	39,22	29,04	0,06
<i>Aquila heliaca</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,06	0,06
<i>Sterna hirundo</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,36
Összes sűrűség – Total density	45,42	32,89	98,49	127,53	271,08	162,71	172,29	172,05	50,96

Az alkalmi megjelenésű, vagy kis létszámmal (esetenként <100 pd) előforduló fajok a *Cygnus olor* (max. 6 pd), a *Clangula hyemalis* (max. 2 pd), a *Melanitta fusca* (max. 2 pd), a *Melanitta nigra* (max. 5 pd), a *Mareca penelope* (max. 18 pd), az *Anas crecca* (max. 22 pd), az *Aythya ferina* (max. 14 pd), az *Aythya fuligula* (max. 86 pd), a *Mergellus albellus* (max. 4 pd), a *Mergus merganser* (max. 89 pd), a *Podiceps cristatus* (max. 2 pd), az *Egretta garzetta* (max. 2 pd), az *Ardea cinerea* (max. 41 pd), az *Ardea alba* (max. 18 pd), a *Haliaeetus albicilla* (max. 6 pd), az *Aquila heliaca* (max. 1 pd) és a *Sterna hirundo* (max. 6 pd) voltak.

A nagyobb létszámú (esetenként >100 pd) fajok esetében részletesebb elemzést is adunk.

1. ábra: A domináns vízimadár fajok dinamikája 2017/2018-as szezonban

Figure 1: Dynamics of dominant waterbird species in the season 2017/2018

- **Tőkés réce** (*Anas platyrhynchos*) – A megfigyelt mennyiség 19–2599 pd volt. A nyár végi alacsony egyedszám (242 pd) fokozatos feldúsulása következett be a decembertől tetőzésig. Februártól folyamatos, gyors elvonulás volt észlelhető, majd már csak a megkésztettek és a környéken fészkelők maradtak (1. ábra).
- **Kárókatona** (*Phalacrocorax carbo*) – A megfigyelt mennyiség 143–1158 pd volt. A nyár végi egyedszám (149 pd) egy októberi tetőzés (640 pd) télen viszonylag alacsony szinten állt (254-430 pd), majd folyamatosan növekedett a márciusi, tavaszi tetőzésig (1158 pd). Ezt követően áprilisban némileg alacsonyabb szintre csökkent létszáma (805 pd). A kárókatónának a vizsgált Duna szakaszon 3 fészektelepe ismert, ahol 2018-ban becslésünk szerint **230–245 pár** fészkelte (Zsidó-sziget: 145-150 pár, Süttöi-sziget: 45-50 pár, Helemba-sziget: 40-45 pár), ami kevesebb az előző évek állományánál.
- **Kerceréce** (*Bucephala clangula*) – A megfigyelt mennyiség 0–304 pd volt, november és március között volt jelen a Dunán. Megérkezése után folyamatosan nőtt létszáma februárig (304

pd), majd márciustól észlelt létszámcsökkenés 140 pd) után, áprilisban már nem volt jelen a folyón (**1. ábra**).

• **Dankasirály** (*Croicocephalus ridibundus*) – A megfigyelt mennyiség 1–651 pd volt. A nyár végi 49 pd-os induló létszám a tél elejére 430 pd-ra emelkedett, majd egy átmeneti januári visszaesés (146 pd) után februárban tetőzött (651 pd). Márciusban a madarak megkezdték az elvonulást fészkelőterületeikre (maradt 482 pd), s mindössze 1 pd volt látható áprilisban (**1. ábra**).

• **Kontyos réce** (*Aythya fuligula*) – A megfigyelt mennyiség 0–86 pd volt, október és március között volt jelen a Dunán. Megérkezése után decembertől januárig csökkent egyedszáma (86→43 pd), majd februárban és márciusban újfent 75 és 68 pd maradt belőle, s ezt követően végleg elvonult (**1. ábra**).

• **Sárgalábú sirály** (*Larus michahellis*) – A megfigyelt mennyiség 2–268 pd volt. A maximumot decemberben észleltük (268 pd), ami erős januári (99 pd) visszaesés után februárban és márciusban újra megnőtt (239 és 198 pd). Áprilisban mindössze 2 pd sárgalábú sirályt láttunk a Duna e szakaszán (**1. ábra**).

Bár általában a kisebb létszámú fajoknál szoktuk felsorolni a **viharsirályt** (*Larus canus*), ebben a szezonban magas megjelenését észleltük december folyamán (551 pd) (**1. ábra**), de diszperziójáról ugyanazt mondhatjuk el, mint a másik két sirályfaj esetében.

A **bütykös hattyú** (*Cygnus olor*) a korábbi évekhez képest ismét kisebb létszámban (max 6 pd) fordult elő e Duna szakaszon (**1. ábra**).

A ritkább fajok közül fészkelése okán megemlítendő a **szürke gém** (*Ardea cinerea*), amely a kárókatónával együtt ugyancsak 3 telepen fészkel, 2018-ban becslésünk szerint **135–150 párban** (Zsidó-sziget: 20–25 pár, Süttöi-sziget: 100-110 pár, Helemba-sziget: 15 pár), ami kevesebb a korábbi évek fészkelő páriaihoz képest.

A **rétisasnak** (*Haliaeetus albicilla*) **két** ismert fészke (Nagy-Erebe-sziget és Mocsi-sziget) lakott volt 2018-ban.

4. EGYÉB MEGFIGYELÉSEK

2018. március 20-án és április 18-án az 1747–1746 fkm-ek közötti szakaszon 1-1 pd **parlagi sas** (*Aquila heliaca*) került megfigyelésre (DR. KALMÁR SÁNDOR).

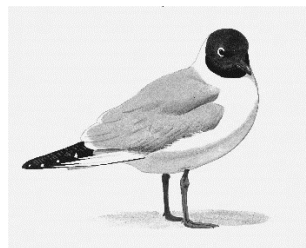
2018. április 18-án az 1764-1463 fkm-ek közötti szakaszon egy **nyári lúd** (*Anser anser*) tojó 5 fiókával mutatkozott (DR. KALMÁR SÁNDOR).

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Köszönöm Dr. KALMÁR SÁNDOR, megfigyelések során nyújtott pótolhatatlan segítségét. Köszönöm az ÉDUVIZIG megfigyelések során nyújtott több évtizedes segítségét.

5. IRODALOMJEGYZÉK – REFERENCES

- FARAGÓ, S. (1996): *A Duna Gönyű – Szob közti szakasza (1791-1708 fkm) vízimadár állományának 10 éves (1982-1992) vizsgálata. Magyar Víziadvad Közlemények* **1**: 1–461.
- FARAGÓ, S. (1997): The methodology used for the long-term monitoring of water birds in a large river. The Danube River between Gönyű and Szob (river kms 1791-1708) in Hungary, a case study. In: FARAGÓ, S. & KERÉKES, J. J. (Eds.): *Limnology and Waterfowl. Monitoring, Modelling and Management*. Proceedings of a Symposium on Limnology and Waterfowl, Sopron/Sarród, Hungary, November 21-23, 1994. *Magyar Víziadvad Közlemények* **3** – *Wetlands International Publication* **43**: 31-41.
- FARAGÓ, S. (2015a): Jelentés a Gönyű – Szob közti Duna-szakasz (1791 – 1708 fkm) 2012. augusztus – 2013. április időszakának vízimadár felméréseiről. *Magyar Víziadvad Közlemények* **26**: 169–178. http://dx.doi.org/10.17242/MVvK_26.02
- FARAGÓ, S. (2015b): Jelentés a Gönyű – Szob közti Duna-szakasz (1791 – 1708 fkm) 2013. augusztus – 2014. április időszakának vízimadár felméréseiről. *Magyar Víziadvad Közlemények* **26**: 179–185. http://dx.doi.org/10.17242/MVvK_26.03
- FARAGÓ S. (2016a): *A Duna Gönyű – Szob közti szakasza vonuló vízimadár állományának 30 éves (1982-2012) vizsgálata*. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. 494 p.
- FARAGÓ S. (2016b): Jelentés a Gönyű-Szob közti Duna-szakasz (1791-1708 fkm) 2014. augusztus – 2015. április időszakának vízimadár felméréseiről. *Magyar Víziadvad Közlemények* **28**: 257-264. http://dx.doi.org/10.17242/MVvK_28.07
- FARAGÓ S. (2016c): Jelentés a Gönyű-Szob közti Duna-szakasz (1791-1708 fkm) 2015. augusztus – 2016. április időszakának vízimadár felméréseiről. *Magyar Víziadvad Közlemények* **28**: 265-272. http://dx.doi.org/10.17242/MVvK_28.08
- FARAGÓ S. (2017): Jelentés a Gönyű-Szob közti Duna-szakasz (1791-1708 fkm) 2016. augusztus – 2017. április időszakának vízimadár felméréseiről. *Magyar Víziadvad Közlemények* **30**: 155-163. http://dx.doi.org/10.17242/MVvK_30.03

**REPORT ON THE WATERBIRD CENSUSES OF THE DANUBE RIVER BETWEEN
GÖNYŰ AND SZOB (River kms 1791–1708) DURING THE PERIOD AUGUST 2017
AND APRIL 2018.**

Sándor FARAGÓ

SUMMARY

Based on the results of the waterfowl counts (shown in **Tables 2** and **3**) completed during the 2017/2018 (36.) season in the section between Gönyű and Szob of the Danube River, we recorded the largest number of waterbirds (n=4500) in December, while the smallest total number of birds occurred in September (n=546). The daily water level of observations shows **Table 1**.

We observed the highest *number of species* (16 species) in November and March, while in August and April we saw only 8 species. During the 9-month study, we observed **24 species**. Species that only appeared occasionally or in small numbers (<100 per observation) included *Cygnus olor* (max. 6 ind.), *Clangula hyemalis* (max. 2 ind.), *Melanitta fusca* (max. 2 ind.), *Melanitta nigra* (max. 5 ind.), *Mareca penelope* (max. 18 ind.), *Anas crecca* (max. 22 ind.), *Aythya ferina* (max. 14 ind.), *Aythya fuligula* (max. 86 ind.), *Mergellus albellus* (max. 4 ind.), *Mergus merganser* (max. 89 ind.), *Podiceps cristatus* (max. 2 ind.), *Egretta garzetta* (max. 2 ind.), *Ardea cinerea* (max. 41 ind.), *Ardea alba* (max. 18 ind.), *Haliaeetus albicilla* (max. 6 ind.), az *Aquila heliaca* (max. 1 ind.) and *Sterna hirundo* (max. 6 ind.).

Species that appeared in larger numbers and quantities (>100 per observation) were as follows: *Anas platyrhynchos*: 19–2599 ind., *Phalacrocorax carbo*: 143–1158 ind., *Bucephala clangula*: 0–304 ind., *Croicocephalus ridibundus*: 1–651 ind., *Larus canus*: 0–551 ind. and *Larus michahellis*: 2–268 ind. **Figures 1** present the dynamics of common species.

There are 3 known Great Cormorant nesting colonies in the investigated section of the Danube; in 2018, 230-245 pairs nested there. There were 135–150 pairs of Grey Heron (*Ardea cinerea*) which, like the Great Cormorant, also nests in 3 colonies.

There are also two known White-tailed Eagles (*Haliaeetus albicilla*) nests in the section of the Danube (Nagy-Erebe Island and Mocsi Island); booth nests were inhabited in 2018 and breeding were as well.

